

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

Після відгадування пропонується описати, яка лисиця.

Використання дидактичних ігор дозволяє поживати й урізноманітнити логопедичні заняття, зробити їх емоційним, цікавими, тобто привабливими для дітей, що значно підвищує ефективність корекційної роботи.

Отже, своєчасне виявлення порушень з боку лексичної сторони мовлення та організація систематичної корекційної роботи з використанням на логопедичних заняттях різноманітних дидактичних ігор сприяє формуванню лексичної компетентності та соціалізації учнів-логопатів у навчально-освітньому просторі.

Література:

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/17911/
2. Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/607-2013-%D0%BF>
3. Ефименкова Л.Н., Мисаренко Г.Г. Организация и методы коррекционной работы логопеда на школьном логопеда на школьном логопункте. – М.: Просвещение, 1991. – 237с.
4. Пугакова В.Ф. Дидактичні ігри і завдання з формування лексики // Логопед. – 2011. – №11. – С.20-28.
5. Пугакова В.Ф. Порушення лексичної і граматичної сторони мовлення в дітей із ЗНМ // Логопед. – 2011. – №5. – С.17-24.
6. Филочева Т.Б., Чиркина Г.В. Устранение общего недоразвития речи у детей дошкольного возраста. – М.: Айрис-пресс, 2004. – 224 с.

Войцеховська Л. П.*

МЕДІАОСВІТА НА УРОКАХ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

У статті визначена сутність та умови застосування медіаосвіти на уроках світової літератури.

Нині перед учителем світової літератури поставлені нові завдання: переходити від авторитарної педагогіки до впровадження сучасних педагогічних технологій, зростати духовно. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес школи, забезпечити новий, якісний рівень освіти.

На сучасному етапі вивчення світової літератури слід активніше використовувати інноваційні педагогічні технології, комп'ютеризоване навчання, медіа, інтерактивні види і форми роботи. Сучасні інформаційні технології обумовлюють:

- доступ до світових систем знань і культури;
- вільне формування свого світогляду, розвиток гуманітарної спрямованості навчання.

Оскільки інформацію та знання люди сьогодні здобувають через медіа, з'ясуємо, що це таке.

Медіа – «засоби створення, запису, копіювання, тиражу-

---

* © **Войцеховська Л. П.**

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

вання, зберігання, розповсюдження, сприйняття інформації і обміну її між автором і масовою аудиторією. Медіа бувають візуальні (сюди відносять друковані видання, фотографію, комп'ютерну графіку); аудіовальні (звуківі) – звукозапис, аудіовізуальні – кінематограф, телебачення, відео, Інтернет», – вважає російська дослідниця І.Чемешева [1, с.7].

Якщо звернемося до «Українського педагогічного словника», то дізнаємося, що медіаосвіта (англ. media education, від лат. media – засоби) – напрям у педагогіці, представники якого виступають за вивчення школярами закономірностей масової комунікації (преси, телебачення, радіо, кіно тощо).

Основними завданнями медіаосвіти у цьому виданні визначено підготовку нового покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприймання й розуміння різної інформації, усвідомлення наслідків її впливу на психіку тощо [2, с.7].

На наш погляд, на уроках світової літератури можна застосовувати певні різновиди медіаосвіти, насамперед: текст підручника; періодичну пресу; критичну літературу; тексти художніх творів; освітні сайти, блоги, електронні підручники та посібники; телевізійні передачі; аудіо- та відеозаписи; музичні твори. Це дасть можливість пов'язати її зміст з іншими предметами та життєвою реальністю.

У свій час Жюль Верн передбачив: «Настане день, коли наука випередить фантазію» [3, с.15]. Тому зараз успіх учнів на пряму залежить від якості роботи вчителя, від того, настільки він здатний уловити дух і потреби часу. Не можна залишатися вчорашніми вчителями завтрашньої школи.

Безперечно, застосування медіа на уроках надають учителю можливість відтворити за короткий час великий обсяг матеріалу, поглибити здобуті знання.

За допомогою медіазасобів учителю легше організувати увагу, пробудити цікавість, надати учням можливість проявити свої здібності та створити стимули для подолання перешкод.

Науковці усвідомлюють: «Завдання методики навчання літератури сьогодні полягає в тому, щоб поєднати «класичні підходи засвоєння знань із сучасними комп'ютерними засобами» [4, с.4].

Н.Умецька пропонує: «Через інтеграцію медіаосвіти з літературою викладач націлює учнів на вирішення розбору й розуміння художнього тексту через вирішення таких медіаосвітніх завдань: уміти знаходити потрібну інформацію в тексті; порівнювати різні точки зору на цю інформацію; виявити позицію автора, висловлену приховано або в підтексті; поглибити поняття про загальнолюдські проблеми та їх зв'язок з нашою сучасністю в ході дискусії [5, с.15].

Типи мультимедійних уроків зі світової літератури:

- урок-презентація;
- урок – розробка інтерактивного плакату або колажу;
- урок захисту проектів;

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

- урок – коментар аудіокниги;
- урок екранізації роману.

«Важливо підкреслити, – зазначає О.Ісаєва, – що інформація, подана за допомогою комп'ютера, має бути достовірною, доступною для сприйняття учнів певного шкільного віку, визначеною та, безперечно, цікавою» [6, с.3].

Медіа допомагають ознайомитися з новинками культури та мистецтва.

Медіа-урок – це сукупність різноманітних мультимедійних прийомів, що працюють впродовж 45 хвилин, що сприяють повному розкриттю й усвідомленню учнями уроку. Такий урок – яскравий, динамічний, результативний.

Успіх уроку залежить від творчої особистості вчителя, від його уміння: – використовувати інтерактивну дошку;

- проводити інтерактивні лекції з використанням мультимедіа-технологій;
- розробляти комп'ютерні презентації;
- застосовувати ІКТ як засоби організації проектної діяльності учнів;
- організувати самостійну навчально-пізнавальну діяльність учнів та ін.

Академік С.Шаповаленко пояснює так: «... засоби навчання обслуговують усі моменти навчання: сприймання, осмислення, закріплення та застосування інформації. Далеко не завжди один і той самий засіб може обслуговувати всі ці моменти, тому що функціональні можливості його обмежені» [7, с.56].

Далі розглянемо способи застосування ІКТ на уроках світової літератури.

Медіа проект – творча діяльність учня, що поєднує теорію, проблемність, і практичність застосування.

Мета проекту – створення творчого продукту, яким на уроках світової літератури може виступити: розробка учнями різноманітних рекламних проектів за прочитаним (реклама, інсценівка, відеоролик, реклама творчості письменника); створення публікацій, презентацій (буклети, тести, кросворди).

Кожен учень для свого проекту вибирає оптимальний темп діяльності, виявляє самостійність, творчість, наполегливість у досягненні мети. Навчальна робота організується в індивідуальній та групових формах і складається із трьох етапів:

- комп'ютерної – відбір та вивчення інформаційно-просійної проблеми, засвоєння мультимедіатехнології;
- колективне обговорення пробних комп'ютерних мультимедіапрезентацій, створених на запропонованому вчителем інформаційному матеріалі;
- підготовка й представлення розгорнутої мультимедіа-презентації з проблеми із залученням додатково знайденої учнями інформації, викладеної з урахуванням власної точки зору.

Наприклад: А. де Сент-Екзюпері – 6 клас, проект за казкою-притчею «Маленький принц». Мета – зацікавити творчістю

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

А. де Сент-Екзюпері; спонукати до трактування власного бачення та розуміння образів-символів у казці-притчі «Маленький принц».

5 клас. Народні казки – проект «Втілення чарівних предметів з казок в корисних помічників». Мета проекту: дослідити, як казкові чарівні предмети перетворюються в реальні речі в наш час; з'ясувати, як наші сучасники ставляться до чарів та які є в них мрії. Учні об'єднуються в групи: «читачі» – читають та збирають казки; «художники» – підбирають ілюстрації; «мудреці» – обговорюють зібрану інформацію; «програмісти» – створюють продукт (презентацію, публікацію тощо).

Висновок проектної роботи: скатертину-самобранку перетворилась на мікрохвильову піч, килим-літак – літак, жива вода – ліки; за століття, що минули від моменту написання казок, люди зуміли зробити реальністю більшу частину чарівних предметів, що полегшують життя; віра в чарівне продовжує жити серед наших сучасників.

Слайд-твір – мультимедійний продукт, створений на відповідну тему самими учнями. Наприклад, учитель на уроці світової літератури може подати такі теми: галерея думок «Митці про Дон Кіхота» (Мігель де Сервантес Сааведра «Дон Кіхот»), «Суд над Хлопчиком зіркою» (за казкою О.Уальда «Хлопчик зірка»), «Шлях Айвенго до свого щастя» (В.Скот «Айвенго»), «Петефі. Закарпатські шляхи». Це свого роду диференційований, індивідуальний підхід до домашнього завдання.

Віртуальні екскурсії – це організаційна форма навчання, що відрізняється від реальної екскурсії віртуальним відображенням реально існуючих об'єктів з метою спостереження, збору необхідних фактів. Позитивними рисами такої форми уроку є наочність, доступність, наявність інтерактивних завдань.

Проведення заочних екскурсій – важливий момент у роботі словесника. Не завжди можна відвідати віддалені від нас місця, такі як Париж (місто В.Гюго), Лондон (літературна адреса відомого персонажа Шерлока Холмса), літературно-меморіальні музеї А.П.Чехова, О.С.Пушкіна в Росії та ін. Найбільш ефективними є віртуальні екскурсії при вивченні біографії письменника («Українські адреси Анни Ахматової», «Гоголівські місця України»), екскурсії місцями літературних героїв («Дорогами Дон Кіхота», «Верона: місто Джульєтти»). Завданнями учнівського проекту може стати створення літературної карти краю (наприклад, на літературній карті Черкащини можна помітити наступні місця: м.Канів (Т.Шевченко), с.Казачьке (І.Крилов), м.Кам'янка (О.Пушкін і декабристи).

Відеорозповідь про музеї та історичні місця країн світу. До кожного відеосюжету розроблені відповідні завдання, які учні виконують під час уроку. Таким чином, віртуальна екскурсія знайомить учнів з країнами світу, їх історією, природою, видатними людьми, культурою, розширює кругозір учнів, сприяє розвитку навіть в умовах, коли справжня екскурсія з певних

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

причин неможлива.

Переваги віртуальних екскурсій:

- розвивають спостережливість, здатність бачити красу реальної дійсності, затримувати увагу на деталях, знаходити в них сенс, переживати та аналізувати бачене;
- пробуджують переживання зустрічі з оригіналом;
- дозволяють заглянути у «творчу лабораторію» письменника, побачити, як матеріал дійсності пером художника стає матеріалом художнього твору;
- розвивають творчу уяву.

Літературний портрет – це мультимедійний проект, що містить документи, фотографії, таблиці, ілюстрований матеріал, аудіо- та відеофрагменти, скомпоновані в певній послідовності, що дає змогу найбільш повно і яскраво розповісти учням про життєвий і творчий шлях письменника чи поета.

Мультимедійний урок потребує ретельної підготовки. Сценарій уроку, його режисура – важлива складова такого заняття. Проведення уроку з мультимедійною підтримкою зовсім не означає, що викладач позбавлений можливості маневрувати чи імпровізувати. При організації ефективного медіанавчання словесник повинен бути готовим до зміни ролей: від сценариста уроку до ведучого медіа ініційованих навчальних процесів.

Словесник-практик С.Дячок переконала нас, що «ці технології надають сьогодні вивченню літератури нових імпульсів, розкривають перед ними нові горизонти» [8, с.22].

Перегляд фрагментів екранізацій літературних творів використовується як ілюстрація до художньої книги, для зіставлення авторської та режисерської інтерпретації. Учні не просто дивляться відео. Їм пропонуються завдання, питання, на які треба відповісти після перегляду відеосюжету. По мірі перегляду вони можуть записувати основні факти, дати, або складати тези чи простий план, що розвиває загальнонавчальні вміння та навички; виконувати прості завдання типу: які події передували даному моменту і які відбудуться після нього. Після перегляду обов'язково проводиться бесіда з учнями.

Прекрасно підвищують інтерес до уроків літератури і творчості поетів відеокліпи, створені за піснями на вірші відомих поетів. Про творчість О.С.Пушкіна можна продемонструвати фільм «Рукописи Пушкіна». Вивчаючи поезію О.С.Пушкіна, можна подати інформацію про пам'ятні місця, пов'язані з життям і творчістю поета. Це може бути кінофільм про Михайлівське, діапозитиви «Пушкінський заповідник», екскурсія Пушкінськими місцями (Михайлівське, Тригорське, Пушкінські гори), що супроводжується читанням віршів поета. При вивченні роману «Євгеній Онегін» можуть бути прослухані романси на слова О.С.Пушкіна.

Медіаосвітні уроки розвивають монологічне мовлення, формують критичне мислення, яке найкраще активізується у спілкуванні, коли треба доводити свою позицію.

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

Використання медіаосвіти розширює інтерпретаційне поле художнього твору: отримання інформації, її аналіз дозволяють вийти на новий рівень освоєння навчального матеріалу, що пов'язане з використанням різних видів наочності.

Отже, головне завдання медіа в процесі вивчення світової літератури – підвищити пізнавальний інтерес учнів до предмета. Чим ширше застосовування комп'ютеру у процесі навчання, тим більша зацікавленість учнів предметом.

Таким чином, сучасні комп'ютерні технології дають можливість учителю при підготовці до уроку якісно поліпшити викладання матеріалу. Об'єднання зусиль учнів і вчителя надає можливість розкрити індивідуальні особливості кожної дитини, зацікавити її, визначити сутність досліджуваної проблеми, досягти взаєморозуміння. Використання медіа значно полегшує викладання нового матеріалу, стимулює учнів до власної пошукової діяльності. Велика різноманітність медіазасобів робить урок світової літератури творчим процесом. Тож як література є невід'ємною частиною сучасного життя, так і медіаосвіта має стати невід'ємною частиною сучасного уроку.

Література:

1. Чемешева И.В. Медиаобразование для родителей: освоение семейной медиаграмотности. Научно-популярное издание. – Таганрог : Изд-во ТТИЮФИ, 2008. – 184 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – С.203.
3. «Золотой фонд мудрости»: Афоризмы / О.Єремішин. – М. : Просвещение, 2006. – 673 с.
4. Ісаєва О. Комп'ютер на уроці літератури як методична проблема // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2009. – №5. – С. 2–4.
5. Умецька Н. Медіаосвіта – сучасна педагогічна технологія // Відкритий урок. – 2010. – №2. – С. 14–15.
6. Ісаєва О. Комп'ютер на уроці літератури як методична проблема // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2009. – №5. – С. 2–3.
7. Основи нових інформаційних технологій навчання: посібник для вчителів / Авт. кол. за ред. Ю.І.Машбиця. – К. : ІЗМН, 1997. – 214 с.
8. Дячок С. Комп'ютерні технології осучаснюють урок літератури // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2010. – №11–12. – С. 22.